

Fastställd av utbildningsanordnaren Sveriges Veterinärförbund 2024-06-27, med stöd av Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2021:25) om specialistkompetens för veterinärer, saknr C 25

UTBILDNINGSPLAN

för specialistkompetens i sjukdomar hos nötkreatur

Utbildningen

Veterinär som genomgår specialistutbildning benämns aspirant

Utbildningsanordnaren - examinations- och styrkommitté

Sveriges Veterinärförbund (SVF) är utbildningsanordnare. Förbundet har utsett en examinations- och styrkommitté (ESK) för specialistutbildningen i sjukdomar hos nötkreatur (härefter benämnd ESK-nöt). ESK-nöt ansvarar för SVFs räkning, för granskning och godkännande av veterinärens handlingar samt kontroll och prövning av att aspiranten i specialistutbildningsprogrammet genomfört hela utbildningen och uppfyller utbildningsmålen.

Utbildningens mål

En specialist inom nötkreaturens sjukdomar har goda kunskaper inom sjukdomar och förebyggande hälsovård hos nötkreatur och kan tillämpa dessa kunskaper i enlighet med gällande regelverk och riktlinjer samt med hänsyn till produktionsekonomi. Utöver detta har specialisten förståelse för vilken betydelse nötkreatur och deras sjukdomar har i ett såväl globalt som lokalt samhällsperspektiv.

Efter genomgången specialistutbildning ska veterinären (enligt bilaga 3 till SJVFS 2021:25 samt den föreliggande utbildningsplanen med de specificerade kunskapsmålen i bilaga 1):

1. Ha ett etiskt och professionellt förhållningssätt.
2. Ha god kunskap om och kunna tillämpa gällande lagstiftning på området.
3. Ha god kunskap om och kunna tillämpa svensk antibiotikapolicy, hygienregler och smittskyddsarbete.
4. Kunna tolka och kritiskt granska vetenskapliga fakta och omsätta dessa i ett evidensbaserat arbetssätt.
5. Ha god kunskap om djurvälstånd samt orsaker till, förebyggande och behandling av beteendestörningar hos nötkreatur.
6. Kunna fungera som kvalificerad utredare och rådgivare inom specialistområdet.
7. Ha god kunskap om klinisk farmakologi.
8. Ha god förståelse för etiologi och patogenes, självständigt kunna diagnosticera och behandla sjukdomar och skador samt ge råd om förebyggande hälsoarbete i nötkreatursbesättningar.

9. Behärska de allmänt förekommande metoderna för sedering, lokalbedövning, anestesi, och analgesi samt utifrån situationen välja lämplig metod.
10. Ha god kunskap om nötkreaturens betydelse i samhället, olika djurhållnings- och produktionsformer för nötkreatur samt de olika hållnings- och produktionsformernas effekter på djurvälstånd, smittskydd och produktionsekonomi.
11. Ha god kunskap om ekonomiska effekter av djurhälso- och reproduktionsstörningar samt kunna sätta rimliga mål för förändringsarbete på besättningsnivå.
12. Ha goda kunskaper i akutsjukvård.
13. Ha insikt om nötkreaturens roll som livsmedelsproducerande djur samt ha goda kunskaper om de livsmedelshygieniska konsekvenserna vid utbrott av smittsamma djursjukdomar och åtgärder som med anledning av detta eller av andra skäl vidtas inom nötkreatursbesättningar.
14. Vara väl förtrogen med kliniska och laboratoriebaserade diagnostiska metoder och kunna applicera resultat från dessa på ett adekvat sätt.
15. På ett tydligt och strukturerat sätt i tal och skrift kunna kommunicera relevant information till kollegor, djurägare, allmänhet, företag och myndigheter.

Veterinären ska (SJVFS 2021:25) ha fördjupad kunskap om utredningsgång, diagnostik, terapi och prognos för de vanliga sjukdomstillstånden vad gäller:

1. Respirationsorganen.
2. Cirkulationsorganen.
3. Digestionsorganen.
4. Infektioner inklusive zoonoser.
5. Oftalmologi.
6. Urinorganen.
7. Hematologi och immunologi.
8. Onkologi.
9. Endokrinologi.
10. Förgiftnings- och bristsjukdomar.
11. Dermatologi.
12. Rörelseapparaten, inklusive klövar.
13. Reproduktion inklusive obstetrik och juver.
14. Kalv- och ungnötsjukdomar.

Specificerade kunskapsmål för att uppfylla de övergripande kunskapsmålen enligt SJVFS 2021:25 - finns i bilaga 1 till denna utbildningsplan för sjukdomar hos nötkreatur.

Utbildningens omfattning och innehåll

Specialistutbildningen för sjukdomar hos nötkreatur **omfattar två huvudområden**

- Diagnos och behandling av det individuella djuret
- Strategiskt djurhälsoarbete på besättningsnivå.

Specialistutbildning i sjukdomar hos nötkreatur omfattar enligt Jordbruksverkets föreskrift SJVFS 2021:25 delmomenten:

- handledd tjänstgöring

- kompletterande utbildning i form av fördjupningskurser och konferenser inom specialistområdet
- litteraturstudier inom det aktuella specialistområdet enligt den huvudansvarige handledarens (huvudhandledarens) anvisningar
- självständigt skriftligt arbete

Samtliga delmoment i utbildningen samt examination ska genomföras inom en tioårsperiod. Vid föräldraledighet eller längre tids sjukskrivning (längre än två veckor) får perioden förlängas motsvarande tid. Tjänstledighet eller andra särskilda skäl kan också i vissa fall vara grund för att perioden får förlängas, efter bedömning av ESK-nöt, i varje enskilt fall.

Handledd tjänstgöring

För specialistkompetens i sjukdomar hos nötkreatur krävs minst tre års handledd heltidstjänstgöring, med godkänd huvudhandledare inom området, eller motsvarande tid vid deltidstjänstgöring. Tjänstgöringen ska ske på ett eller flera tjänstgöringsställen med en verksamhet som möjliggör att aspiranten kan genomföra de moment och tillgodogöra sig de kunskaper som krävs för att uppnå utbildningens samtliga angivna kunskapsmål. Se vidare under "Tjänstgöringsställe" nedan.

Med handledd tjänstgöring menas tjänstgöring där huvudhandledaren kontinuerligt stöttar och vägleder veterinären samt bedömer veterinärens kompetensutveckling.

Aspiranten ska som regel ingå i den ordinarie arbetsstyrkan på arbetsplatsen. Tjänstgöringen ska fördelas så att aspiranten får den erfarenhet och de fall som krävs för att täcka samtliga delar av de allmänna och specificerade kunskapsmålen. Aspiranten och huvudhandledaren är tillsammans ansvariga för att kraven uppfylls. Detta ska fortlöpande styrkas genom handledarens signatur i aspirantens loggbok.

Under det första året av den handledda tjänstgöringen ska varje period omfatta minst sex månaders sammanhängande tid för att kunna tillgodoräknas. Därefter kan även kortare perioder, dock minst på tre sammanhängande månader, tillgodoräknas.

Kompletterande utbildning

Den kompletterande utbildningen genomförs genom deltagande i fördjupningskurser inom specialistområdet. Deltagande i konferenser, kongresser, symposier och liknande kan få räknas som kurs efter individuell bedömning av ESK-nöt. Samtliga kurser som aspiranten önskar tillgodoräkna sig ska godkännas av ESK. Regler för godkänd kurs för de olika djurslagsprogrammen finns på Veterinärförbundets webbplats www.svf.se

Det krävs att aspiranten genomgår totalt minst 72 kurstimmar i av ESK-nöt godkända, kurser och/eller kongresser inom specialistområdet. Av de 72 timmarna får högst 36 timmar avse deltagande i kongresser. För en kurs/kongress som omfattar mer än 12 timmar får ändå, som högst, 12 timmar tillgodoräknas.

Kurserna ska vara jämnt fördelade mellan huvudområdena diagnos och behandling av det individuella djuret respektive djurhälsoarbete på besättningsnivå samt ha god spridning på de olika ämnen och områden som ingår i specialistutbildningen. Minst 1 kurs ska inkludera evidensbaserad veterinärmedicin; dess grundläggande principer (ask, acquire, appraise, apply, assess/ fråga, sök, värdera, tillämpa, utvärdera) samt tillämpning, dvs. integrering av evidens i praktiken.

Kurs i artificiell insemination för nötkreatur är obligatorisk. Det gäller dock inte för aspirant som är av Jordbruksverket godkänd semin veterinär på nötkreatur.

Utöver de 72 timmarna veterinärmedicinska kurser ska aspiranten genomgå kurs i vetenskapligt skrivsätt och rekommenderas även genomgå kurs i muntlig framställning.

Mer information om den kompletterande utbildningen finns på utbildningsanordnarens webbplats www.svf.se

Litteraturstudier

Aspiranten ska vid sidan av tjänstgöringen fortlöpande fördjupa och utveckla sina veterinärmedicinska kunskaper för att uppnå utbildningens fastställda kunskapsmål genom att studera aktuell litteratur inom specialistområdet, enligt utbildningsanordnarens och huvudhandledarens anvisningar. Kunskaperna prövas vid examinationen. Läroböcker som aspiranten avser att ha som grund inom olika områden anges i den individuella utbildningsplanen. En del av de egna studierna kan också ske i anslutning till deltagande i så kallade "journal clubs" och till förberedelse inför presentationer av olika slag.

Självständigt skriftligt arbete

Aspiranten ska göra ett individuellt skriftligt arbete som ska redovisas och godkännas av ESK-nöt innan aspiranten får gå upp i examination. Det skriftliga arbetet ska vara en självständigt utförd undersökning, fallbeskrivningar eller litteraturstudie. Ämnet ska vara relevant för specialistområdet. Det ska vara skrivet på svenska eller engelska. Arbetet ska vara av sådan kvalitet att det kan publiceras i en tidskrift med vetenskapligt granskade artiklar, till exempel Svensk Veterinärtidning. Arbetet ska vara utfört efter det att aspiranten fått veterinärlegitimation.

Det skriftliga arbetet kan även utgöras av en relevant vetenskaplig artikel inom specialistområdet som veterinären är huvudförfattare till och som redan publicerats eller slutgiltigt accepterats för publicering i en internationell "peer reviewed" tidskrift.

Råd och anvisningar för det skriftliga arbetet finns på utbildningsanordnarens webbplats www.svf.se/specialistutbildning

Tillgodoräknande av tidigare tjänstgöring och kurser

Veterinären kan ansöka om att få tillgodoräkna sig handledd tjänstgöringstid och kurser som genomförts under upp till 3 år innan specialistutbildningen påbörjats.

Ansökan om sådant tillgodoräknande ska göras skriftligen till ESK-nöt och det måste ske samtidigt med ansökan om att få påbörja specialistutbildningen.

Se fullständiga villkor för tillgodoräknande i utbildningsanordnarens *Regler för tillgodoräknande i specialistutbildningen* på www.svf.se/specialistutbildning

Individuell utbildningsplan

Veterinären ska tillsammans med huvudhandledaren ta fram en skriftlig individuell utbildningsplan enligt en särskild mall och den ska lämnas in samtidigt med ansökan om att påbörja specialistutbildningen. Utbildningsplanen ska utgå från kunskapsmålen för

specialiteten och beskriva hur veterinären ska nå dem under sin utbildning. Den ska omfatta de fyra delmomenten (se ovan) enligt SJVFS 2021:25. Den ska specificera tjänstgöring, moment och utbildning som behövs för att veterinären ska uppfylla de specifika kunskapsmålen för specialiteten som anges i denna utbildningsplan (med bilaga 1) och SJVFS 2021:25 (med dess bilaga 3).

För den veterinär som på sitt ordinarie tjänstgöringsställe inte kan uppfylla samtliga kunskapsmål ska delar av utbildningen förläggas till ett annat tjänstgöringsställe där dessa kunskapsmål och moment kan uppfyllas. Se vidare nedan.

Den individuella utbildningsplanen ska vara fastställd och godkänd av ESK-nöt innan utbildningen påbörjas och ska därefter kunna uppvisas för utbildningsanordnaren på anmodan.

Utbildningsplanen ska gås igenom regelbundet av aspiranten och huvudhandledaren tillsammans, för att kontrollera att aspirantens utbildning följer planen. Om så inte är fallet ska planen revideras. Det rekommenderas att utbildningsplanen följs upp två gånger årligen.

Vid större förändringar såsom byte av tjänstgöringsplats eller handledare – eller om ytterligare biträdande handledare behöver utses under utbildningen - skall en ansökan om att göra förändringen skickas in till ESK-nöt för godkännande och en reviderad version av den individuella utbildningsplanen ska bifogas. Mer information om detta samt blankett finns på www.svf.se/specialistutbildning

Mall inklusive anvisningar för den individuella utbildningsplanen finns i bilaga 3.

Tjänstgöringsställe

Den handledda tjänstgöringen ska genomföras vid ett eller flera tjänstgöringsställen där aspiranten, sammantaget, kan tillgodogöra sig de kunskaper och kompetenser som krävs för att uppfylla utbildningens delmoment samt utbildningsmålen. Uppgifter om detta lämnas i den individuella utbildningsplanen och ska godkännas av ESK-nöt. För att uppfylla samtliga moment i utbildningen och ge den kompetens som krävs ska en så bred inriktning som möjligt eftersträvas.

Varje tjänstgöringsställe måste vara godkänt av ESK-nöt för de moment och mål som ska uppfyllas där.

Dokumentation av utbildningen

Som grund för vad som ska dokumenteras ligger, utöver SJVFS 2021:25 (inklusive dess bilaga 3), det som anges i denna utbildningsplan för specialistutbildning i sjukdomar hos nötkreatur samt i de specificerade kunskapsmålen i bilaga 1.

Loggbok

Dokumentation över genomförd utbildning sker i form av en loggbok där genomförda moment och uppnådda utbildningsmål dokumenteras och intygas. Loggboken ska vara ett verktyg för aspirant och handledare att löpande utvärdera hur aspiranten ligger till i förhållande till sin individuella utbildningsplan. Loggboken utgör också en del av underlaget för ESK:s senare bedömning av om aspiranten har genomfört utbildningen med godkända

delmoment och kunskapsmål vilket krävs för att få gå upp i examination. Huvudhandledaren ska regelbundet genomföra kompetens- och kunskapsbedömningar av aspiranten.

Aspiranten ska fortlöpande dokumentera genomförda moment och uppnådda kunskapsmål i loggboken - och löpande gå igenom dem med huvudhandledaren. Samtliga moment och mål ska vartefter de uppfylls, bekräftas av huvudhandledaren genom en notering i loggboken. Även det som har genomförts under handledning av en biträdande handledare ska bekräftas i loggboken av huvudhandledaren efter att denne stämt av med den biträdande handledaren att aspiranten behärskar momentet. Den biträdande handledaren bör dock också bekräfta dessa moment i loggboken. Om en *biträdande handledare ansvarar för aspirantens handledning på annat tjänstgöringsställe än där huvudhandledaren finns, ska detta ske. Huvudhandledarens notering ska dock ändå finnas på samtliga moment och uppnådda kunskapsmål.*

Det som intygas i loggboken ska kunna styrkas genom journalanteckningar, dokumentation i ärendet, kursintyg eller intyg från biträdande handledare, som på anmodan ska kunna visas upp för utbildningsanordnaren.

Då utbildningen är genomförd, inför examination, ska av loggboken framgå att aspiranten, minst, har genomfört utbildningens delmoment och mål enligt föreskrift SJVFS 2021:25 samt uppnått de övergripande och specificerade kunskapsmålen enligt utbildningsanordnarens föreliggande utbildningsplan inklusive Bilaga 1, Specificerade kunskapsmål. Detta ska intygas av huvudhandledaren.

Mall för loggbok finns i bilaga 2A och anvisningar för loggboken i bilaga 2B.

Handledare

Den veterinär som påbörjar sin specialistutbildning ska ha en huvudansvarig handledare (huvudhandledare). Huvudhandledaren bör, men måste inte, tjänstgöra där veterinären huvudsakligen genomför sin specialistutbildning. Dock ska huvudhandledaren kunna genomföra handledningen och kompetensbedömningen regelbundet och på ett systematiskt sätt. Se vidare *Riktlinjer för handledare inom specialistutbildningen Steg 1 i sjukdomar hos nötkreatur*, bilaga 4.

I samband med ansökan till utbildningen ska huvudhandledaren medverka vid upprättande av veterinärens individuella utbildningsplan, *som båda ska stå bakom*. Huvudhandledaren har en viktig uppgift i att medverka till att utbildningsplanen blir så fullständig och ändamålsenlig som möjligt. Under utbildningen är huvudhandledarens roll att handleda aspiranten så att denne ges möjlighet att genomföra utbildningens delmoment samt uppnå de gällande kunskapsmålen. Handledningen ska ges kontinuerligt i form av stöd och vägledning med regelbunden bedömning, återkoppling och uppföljning.

En huvudhandledare ska, som regel, inte ansvara för mer än två aspiranter samtidigt. Är huvudhandledaren tjänstledig/föräldraledig eller av någon annan anledning frånvarande under tre sammanhängande månader eller längre, skall detta anmälas till utbildningsanordnaren som uppehåll i utbildningen.

Biträdande handledare kan vid behov utses av huvudhandledaren. Det är främst relevant om delar av utbildningen är förlagd till annat tjänstgöringsställe än det där huvudhandledaren finns. Då **ska**, som regel, en biträdande handledare utses på respektive "övrigt"

tjänstgöringsställe. *En biträdande handledare har ett visst övergripande handledaransvar till skillnad från de olika veterinärer som i den dagliga tjänstgöringen handleder aspiranten i enstaka moment ex vis vissa kirurgiska ingrepp eller handläggning av medicinskt fall; dessa veterinärer räknas således inte som biträdande handledare.*

Samtliga handledare ska uppges i den individuella utbildningsplanen i samband med ansökan om att få påbörja utbildningen och godkännas av ESK-nöt.

Både huvudhandledare och biträdande handledare ska i första hand vara av Jordbruksverket godkänd specialist i sjukdomar hos nötkreatur eller i andra hand inneha motsvarande kunskaper och kompetens (4 kap 5 § SJVFS 2021:25).

Veterinär som inte innehar formell specialistkompetens kan, om det finns särskilda skäl, ansöka hos ESK om att få sin kompetens bedömd och godkänd för handledarskap. Se information på www.svf.se/specialistutbildning. På grund av att det endast finns ett fåtal av Jordbruksverket godkända specialister i sjukdomar hos nötkreatur och att endast ett fåtal veterinärer bedöms inneha "motsvarande kompetens" inom både diagnos och behandling av det individuella djuret och strategiskt djurhälsoarbete på besättningsnivå är det, tills vidare, möjligt att ansöka om godkännande som handledare inom enbart ett av områdena. Dock ska det inom varje aspirants handledargrupp finnas komplett specialistkompetens eller motsvarande inom båda områdena. Handledargruppens samlade kompetens ska godkännas av ESK innan utbildningen får påbörjas.

Handledare inom utbildningsprogrammet ska hålla sig väl insatt i programmets utformning, aspirantens och handledarens respektive ansvarsområden, de aktuella specifika kunskapskraven samt regler för dokumentation av uppnådda mål i utbildningen och godkännande av dessa. Den som är huvudhandledare bör genomgå handledarutbildning som tillhandahålls av utbildningsanordnaren.

Efter genomförd utbildning ska huvudhandledaren efter kontroll av fullgjord loggbok intyga att samtliga fyra delmoment är genomförda och samtliga krav och kunskapsmål uppnådda. Det samlade handledarintyget utfärdas enligt anvisning från utbildningsanordnaren. Har aspiranten haft mer än en huvudhandledare under utbildningstiden intygar varje handledare de moment som är genomgångna under dennes tid som huvudhandledare. Se vidare *Riktlinjer för handledare inom specialistutbildningen Steg 1 i sjukdomar hos nötkreatur*, bilaga 4.

Examination

Efter genomförd utbildning ska aspiranten genomgå en examination. Examination anordnas som regel en gång per år. Vid examinationen prövas aspirantens kunskaper och färdigheter gentemot de fastställda allmänna och specifika kunskapsmålen i denna utbildningsplan för specialistutbildning i sjukdomar hos nötkreatur med Bilaga 1, Specifierade kunskapsmål.

Examination skall ske senast tio år efter påbörjad utbildning. Vid särskilda skäl såsom föräldraledighet samt längre tids sjukskrivning kan perioden förlängas med motsvarande tid efter individuell bedömning av utbildningsanordnaren.

Innan aspiranten får genomgå examination ska denne visa att hela utbildningen med samtliga delmoment är genomförd samt att alla kunskapsmål i utbildningen är uppnådda, med slutligt intyg från huvudhandledaren. Detta ska bedömas och godkännas av ESK-nöt.

Utbildningsanordnaren utfärdar riktlinjer för examination, se www.svf.se

Intyg på genomgången specialistutbildning

Utbildningsanordnaren utfärdar efter godkänd examination ett examensbevis om genomgången specialistutbildning. Examensbeviset utgör underlag för ansökan om godkännande som specialist i sjukdomar hos nötkreatur, som görs hos Jordbruksverket via en e-tjänst. Närmare instruktion för hur man ansöker finns på Jordbruksverkets webbplats <https://jordbruksverket.se/>

Ansökan till specialistutbildningen

Veterinär som önskar genomgå specialistutbildning ansöker till utbildningsanordnaren, Sveriges Veterinärförbund (SVF) om att få påbörja utbildningen. Blankett och information om vad ansökan ska innehålla finns på SVF:s webbplats www.svf.se/specialistutbildning.

Veterinären kan tidigast påbörja utbildningen det datum som ansökan har registrerats hos utbildningsanordnaren.

När utbildningsanordnaren har godkänt handlingarna i ansökan får den sökande ett skriftligt beslut.

Antagningskrav

För att få påbörja specialistutbildningen i sjukdomar hos nötkreatur krävs:

1. Svensk veterinärlegitimation
2. Godkänd huvudansvarig handledare (huvudhandledare)
3. Godkänd individuell utbildningsplan.
4. Erlagd inträdesavgift

Bilagor

1. Specificerade kunskapsmål för sjukdomar hos nötkreatur.
2. A. Loggbok för sjukdomar hos nötkreatur.
B. Anvisningar till loggbok för sjukdomar hos nötkreatur
3. Mall för individuell utbildningsplan för sjukdomar hos nötkreatur.
4. Riktlinjer för handledare i sjukdomar hos nötkreatur.
5. Riktlinjer för aspirant i sjukdomar hos nötkreatur.